

Exemplaar zoals voorgedragd aan de Raad van State

Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht met bepalingen over nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten (Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten)

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om de Algemene wet bestuursrecht aan te vullen met algemene bepalingen over schadevergoeding bij rechtmatig overheidshandelen alsmede met procedurele bepalingen inzake schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten.

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Algemene wet bestuursrecht wordt gewijzigd als volgt:

A

Na artikel 4.4.5.1 wordt een nieuwe titel ingevoegd, luidende:

Titel 4.5 Nadeelcompensatie

Artikel 4.5.1

1. Indien een bestuursorgaan in de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade veroorzaakt die uitgaat boven het normaal maatschappelijk risico en die een benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft, kent het bestuursorgaan de benadeelde op zijn aanvraag een vergoeding toe.
2. Schade blijft in elk geval voor rekening van de aanvrager voor zover:
 - a. hij het risico van het ontstaan van de schade heeft aanvaard,
 - b. hij de schade had kunnen beperken door binnen redelijke grenzen maatregelen te nemen, die tot voorkoming of vermindering van de schade hadden kunnen leiden,
 - c. de schade anderszins het gevolg is van een omstandigheid die aan de aanvrager kan worden toegerekend of
 - d. de vergoeding van de schade anderszins is verzekerd.
3. Indien een schadeveroorzakende gebeurtenis als bedoeld in het eerste lid tevens voordeel voor de benadeelde heeft opgeleverd, wordt dit bij de vaststelling van de te vergoeden schade in aanmerking genomen.
4. Het bestuursorgaan kan een vergoeding toekennen in andere vorm dan betaling van een geldsom.

Artikel 4.5.2

De aanvraag bevat mede:

- a. een aanduiding van de schadeveroorzakende gebeurtenis, en

b. een opgave van de aard van de geleden of te lijden schade en, voor zover redelijkerwijs mogelijk, het bedrag van de schade en een specificatie daarvan.

Artikel 4.5.3

1. Bij wettelijk voorschrift kan worden bepaald dat van de aanvrager een recht van ten hoogste € 500 kan worden geheven voor het in behandeling nemen van de aanvraag.
2. Het in het eerste lid bedoelde wettelijk voorschrift kan voor bestuursorganen van de centrale overheid bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld.
3. Het in het eerste lid genoemde bedrag kan bij algemene maatregel van bestuur worden gewijzigd voor zover de consumentenprijsindex daartoe aanleiding geeft.

Artikel 4.5.4

Indien het bestuursorgaan een vergoeding als bedoeld in artikel 4.5.1 toekent, vergoedt het tevens:

- a. redelijke kosten ter voorkoming of beperking van schade,
- b. redelijke kosten ter zake van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand of andere deskundige bijstand bij de vaststelling van de schade,
- c. indien voor de indiening van de aanvraag een recht is geheven, het betaalde recht;
- d. de wettelijke rente vanaf de ontvangst van de aanvraag, of indien de schade op een later tijdstip ontstaat, vanaf dat tijdstip.

Artikel 4.5.5

1. Het bestuursorgaan beslist binnen acht weken of - indien een adviescommissie is ingesteld waarvan de voorzitter, dan wel het enig lid, geen deel uitmaakt van en niet werkzaam is onder verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan - binnen zes maanden na de ontvangst van de aanvraag, tenzij bij of krachtens wettelijk voorschrift een andere termijn is bepaald.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing eenmaal voor ten hoogste acht weken of - indien een adviescommissie als bedoeld in het eerste lid is ingeschakeld - zes maanden verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan.
3. Indien de schade mede is veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, kan het bestuursorgaan de beslissing aanhouden totdat het besluit onherroepelijk is geworden.

Artikel 4.5.6

1. Het bestuursorgaan kan de aanvraag afwijzen indien op het tijdstip van de aanvraag vijf jaren zijn verstreken na aanvang van de dag na die waarop de benadeelde bekend is geworden zowel met de schade als met het voor de schadeveroorzakende gebeurtenis verantwoordelijke bestuursorgaan, en in ieder geval na verloop van twintig jaren nadat de schade is veroorzaakt.
2. Indien een aanvraag betrekking heeft op schade veroorzaakt door een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, vangt de in het eerste lid genoemde termijn van vijf jaren niet aan voordat dit besluit in rechte onaanastbaar is geworden.

Artikel 4.5.7

Indien een besluit omtrent nadeelcompensatie betrekking heeft op schade, veroorzaakt door een besluit, dan wel een handeling ter uitvoering daarvan, waartegen slechts beroep openstaat bij één rechtbank, is in afwijking van artikel 8:7 slechts diezelfde rechtbank bevoegd kennis te nemen van een beroep tegen het besluit omtrent nadeelcompensatie.

B

Na artikel 8:2 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 8:2a

1. Geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit als bedoeld in artikel 4.5.1, voor zover de schade is veroorzaakt door een besluit of handeling waartegen geen beroep bij de bestuursrechter kan worden ingesteld.
2. Het eerste lid geldt niet, indien:
 - a. de schade is veroorzaakt door een handeling ter uitvoering van een besluit waartegen beroep bij de bestuursrechter kan worden ingesteld;
 - b. dit bij wettelijk voorschrift of bij besluit van het bestuursorgaan is bepaald, of
 - c. een beleidsregel over de vergoeding van de schade is vastgesteld.

C

Artikel 8:4 wordt gewijzigd als volgt:

1. Aan het slot van onderdeel m wordt de punt vervangen door een komma.
2. Toegevoegd wordt een onderdeel n, luidende:
 - n. inzake vergoeding van schade wegens onrechtmatig bestuurshandelen.

D

De artikelen 8:73 en 8:73a vervallen.

E

Artikel 8:75a wordt gewijzigd als volgt:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. De rechtbank stelt de verzoeker zo nodig in de gelegenheid het verzoek schriftelijk toe te lichten en stelt het bestuursorgaan in de gelegenheid een verweerschrift in te dienen. Zij stelt hiervoor termijnen vast. Indien het verzoek mondeling wordt gedaan, kan de rechtbank bepalen dat het toelichten van het verzoek en het voeren van verweer onmiddellijk mondeling geschieden.
2. Aan het artikel wordt een nieuw derde lid toegevoegd, luidende:
3. Indien het toelichten van het verzoek en het voeren van verweer mondeling zijn geschied, sluit de rechtbank het onderzoek. In de overige gevallen zijn de afdelingen 8.2.4 en 8.2.5 van overeenkomstige toepassing.

F

Artikel 8:76 komt te luiden:

Artikel 8:76

Voor zover een uitspraak strekt tot vergoeding van schade, griffierecht of proceskosten als bedoeld in de artikelen 8:74, 8:75, 8:75a, 8:82, vierde lid, of artikel 8:87, derde lid, of artikel 8:95 levert zij een executoriale titel op, die met toepassing van de voorschriften van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering kan worden tenuitvoergelegd.

G

Onder vernummering van titel 8.4 tot titel 8.5 en van artikel 8:88 tot 8:97 wordt na artikel 8:87 een titel ingevoegd, luidende:

Titel 8.4 Schadevergoeding wegens onrechtmatige besluiten

Artikel 8:88

1. De bestuursrechter is bevoegd op verzoek een bestuursorgaan te veroordelen tot vergoeding van schade die de belanghebbende lijdt als gevolg van:

- a. een onrechtmatig besluit,
- b. een onrechtmatige handeling ter voorbereiding van een onrechtmatig besluit,
- c. het niet tijdig nemen van een besluit, of
- d. een andere onrechtmatige handeling van een bestuursorgaan waarbij een ambtenaar als bedoeld in artikel 1 van de Ambtenarenwet als zodanig of een dienstplichtig militair als bedoeld in hoofdstuk 2 van de Kaderwet dienstplicht als zodanig, hun nagelaten betrekkingen of hun rechthebbenden belanghebbende zijn.

2. Het eerste lid is niet van toepassing indien het besluit van beroep op de bestuursrechter is uitgezonderd.

Artikel 8:89

1. In geval de schade wordt veroorzaakt door een besluit waarover de Centrale Raad van Beroep of de belastingkamer van de Hoge Raad in enige of hoogste instantie oordeelt, is de bestuursrechter bij uitsluiting bevoegd.

2. In de overige gevallen is de bestuursrechter bevoegd voor zover de gevraagde vergoeding ten hoogste € 5.000 bedraagt met inbegrip van de tot aan de dag van het verzoek verschenen rente, en onverminderd het recht van de belanghebbende om op grond van andere wettelijke bepalingen schadevergoeding te vragen.

3. De bestuursrechter is in de gevallen, bedoeld in het tweede lid, niet bevoegd indien de belanghebbende het verzoek heeft ingediend nadat hij terzake van schade, veroorzaakt door hetzelfde gebeurtenis, een geding bij de burgerlijke rechter aanhangig heeft gemaakt.

4. Zolang het verzoek van de belanghebbende bij de bestuursrechter aanhangig is, verklaart de burgerlijke rechter een vordering tot vergoeding van schade, veroorzaakt door hetzelfde gebeurtenis, niet ontvankelijk.

Artikel 8:90

1. Het verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de bestuursrechter die bevoegd is kennis te nemen van het beroep tegen het besluit.

2. Ten minste acht weken voor het indienen van het in het eerste lid bedoelde verzoekschrift vraagt de belanghebbende het betrokken bestuursorgaan schriftelijk om vergoeding van de schade, tenzij dit redelijkerwijs niet van hem kan worden gevergd.

Artikel 8:91

1. Indien het verzoek wordt gedaan gedurende het beroep of het hoger beroep tegen het schadeveroorzakende besluit, wordt het ingediend bij de bestuursrechter waarbij het beroep of het hoger beroep aanhangig is
2. In dat geval is artikel 8:90, tweede lid, niet van toepassing.
3. Indien het verzoek wordt gedaan in hoger beroep beslist de hogerberoepsrechter op het verzoek, tenzij hij het verzoek naar de rechtbank verwijst omdat het naar zijn oordeel behandeling door de rechtbank behoeft.

Artikel 8:92

1. Het verzoekschrift wordt ondertekend en bevat ten minste:
 - a. de naam en het adres van de verzoeker,
 - b. de dagtekening,
 - c. een aanduiding van de schadeveroorzakende gebeurtenis,
 - d. een opgave van de aard van de geleden of de te lijden schade en, voor zover redelijkerwijs mogelijk, het bedrag van de schade en een specificatie daarvan, en
 - e. de gronden van het verzoek.
2. Bij het verzoekschrift wordt zo mogelijk een afschrift van het schadeveroorzakende besluit waarop het verzoekschrift betrekking heeft, overgelegd.
3. Artikel 6:5, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8:93

- Artikel 310 van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek is van overeenkomstige toepassing op verzoeken om schadevergoeding op grond van deze titel. De verjaringstermijn vangt evenwel niet eerder aan dan de dag na die waarop:
- a. de uitspraak waarbij het schadeveroorzakende besluit is vernietigd, onherroepelijk is geworden, of
 - b. het bestuursorgaan de onrechtmatigheid van het besluit heeft erkend.

Artikel 8:94

1. Op het verzoek en de behandeling daarvan zijn de artikelen 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21, 8:8 tot en met 8:71, 8:74 tot en met 8:87 en 8:97 van overeenkomstige toepassing.
2. In afwijking van het eerste lid is bij indiening van het verzoek overeenkomstig artikel 8:91 geen griffierecht verschuldigd.

Artikel 8:95

Indien de bestuursrechter het verzoek geheel of gedeeltelijk gegrond verklaart, veroordeelt hij het bestuursorgaan tot vergoeding van schade.

Artikel 8:96

Tegen de uitspraak van de rechtbank kan hoger beroep worden ingesteld bij de hogerberoepsrechter die bevoegd zou zijn te oordelen over een uitspraak van de rechtbank omtrent het schadeveroorzakende besluit.

ARTIKEL II

De Algemene wet inzake rijksbelastingen wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 27h, eerste lid, wordt na “afdeling 8.2.6” ingevoegd: of artikel 8:95.

B

In artikel 28, eerste lid, onderdeel a, en derde lid, wordt na “afdeling 8.2.6” ingevoegd: of artikel 8:95.

C

In artikel 29 wordt “en titel 8.4” vervangen door: en de titels 8.4 en 8.5.

ARTIKEL III

In artikel 18, eerste lid, van de Beroepswet wordt na “afdeling 8.2.6” ingevoegd: of artikel 8:95.

ARTIKEL IV

In artikel 37, eerste lid, Wet op de Raad van State wordt na “afdeling 8.2.6” ingevoegd: of artikel 8:95.

ARTIKEL V

A

In artikel 20, eerste lid, van de Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie wordt na “afdeling 8.2.6” ingevoegd: of artikel 8:95.

B

Aan de bijlage wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

19. De Algemene wet bestuursrecht, artikel 4.5.1, voor zover het besluit betrekking heeft op schade, veroorzaakt door een besluit, dan wel een handeling ter uitvoering daarvan, waarover in hoogste instantie het College van Beroep voor het bedrijfsleven oordeelt.

ARTIKEL VI

De Vreemdelingenwet 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 72 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 72a

1. De bestuursrechter is bevoegd op verzoek een bestuursorgaan te veroordelen tot vergoeding van schade die een belanghebbende lijdt als gevolg van een onrechtmatige handeling van dit bestuursorgaan ten aanzien van deze vreemdeling als zodanig.
2. In afwijking van artikel 8:89, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht is de bestuursrechter bij uitsluiting bevoegd.

B

Na artikel 92 wordt een artikel ingevoegd. luidende:

Artikel 92a

Deze afdeling is van overeenkomstige toepassing op het hoger beroep tegen een uitspraak van de rechtbank als bedoeld in artikel 8:95 van de Algemene wet bestuursrecht.

ARTIKEL VII

1. Op schade, veroorzaakt door een besluit dat werd bekendgemaakt of een handeling die werd verricht voor het tijdstip waarop deze wet voor dat besluit of die handeling in werking is getreden, blijft het recht zoals dat gold voor dat tijdstip van toepassing.
2. Op schade, veroorzaakt door een handeling ter uitvoering van een besluit dat werd bekendgemaakt voor het tijdstip waarop deze wet voor dat besluit in werking is getreden, blijft het recht zoals dat gold voor dat tijdstip van toepassing.
3. Indien het eerste besluit tot uitvoering van een activiteit is genomen voor het tijdstip waarop deze wet voor dat besluit in werking is getreden, blijft het recht zoals dat gold voor dat tijdstip ook van toepassing op schade, veroorzaakt door latere besluiten of handelingen ter uitvoering van diezelfde activiteit.

ARTIKEL VIIa

1. Titel 4.5 en titel 8.4 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op schade, veroorzaakt door besluiten of handelingen:
 - a. van de Belastingdienst/Toeslagen, of
 - b. van andere bestuursorganen voor zover genomen of verricht in het kader van aan de Belastingdienst opgedragen taken.
2. Het eerste lid geldt niet voor besluiten en handelingen ter uitvoering van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.
3. Dit artikel vervalt drie jaren na het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, tenzij voor het verstrijken van deze termijn een voorstel van wet is ingediend dat in het onderwerp van dit artikel voorziet.

ARTIKEL VIII

1. De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

2. Bij koninklijk besluit kan worden bepaald dat onderdeel A van deze wet eerst op een later, bij een zodanig besluit te bepalen tijdstip in werking treedt voor de vergoeding van schade waarvoor bij de wet een andere regeling is getroffen.

ARTIKEL IX

Deze wet wordt aangehaald als: Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding bij onrechtmatige besluiten.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties